

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 153/05-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. októbra 2005 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť J. T., bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. J. Č., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/97 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/97 porušil základné právo J. T. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/97 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. J. T. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktorú mu je Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. J. T. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 3 977 Sk (slovom tritisícdeväťstosedemdesiatsedem slovenských korún), ktorú je Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. Č., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 23. augusta 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. T. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. Č., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/97.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol uznesením okresného súdu č. k. 29 C 34/97-77 z 8. februára 1999 pripustený do konania na strane žalovaných ako žalovaný v 16. rade. Žalobcom v predmetnom spore je mesto K., ktoré sa žalobou podanou na okresnom súde 11. februára 1997 domáha určenia vlastníckeho práva (proti 53 žalovaným subjektom). Okresný súd rozsudkom č. k. 29 C 34/97-124 z 8. marca 1999 žalobu („návrh“) zamietol. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 13 Co 364/99-197 z 19. februára 2001 zrušil napadnutý

rozsudok okresného súdu ako súdu prvého stupňa a v rozsahu zrušenia bola vec vrátená na ďalšie konanie.

Podľa tvrdenia sťažovateľa po vrátení súdneho spisu z krajského súdu (4. mája 2001) okresný súd ďalej vo veci riadne nekonal a v obdobiach ním označených (spolu viac ako 55 mesiacov) bol nečinný. Vec nebola dosiaľ právoplatne skončená.

Proti postupu okresného súdu podal sťažovateľ 24. mája 2005 sťažnosť na prietahy v konaní adresovanú predsedovi okresného súdu. Uvedený postup okresného súdu považuje sťažovateľ za porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

3. Sťažovateľ okrem vyslovenia porušenia práv podľa označených článkov ústavy a dohovoru a prikázania okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietahov žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk.

Svoju žiadosť odôvodnil nasledovne: *„Domnievam sa, že obdobie cca 55 mesiacov, po ktorú prebieha na okresnom súde konanie za mojej účasti v konaní v procesnom postavení odporcu (žalovaného) a ktorá doba nepostačovala okresnému súdu na to, aby konanie ukončil právoplatným rozhodnutím, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa od mesiaca február 1999 nachádzam, je ničím neospravedliteľná a sama osebe je veľmi významným zásahom do môjho základného práva na konanie bez zbytočných prietahov. Účastník konania má ústavou zaručené právo na konanie bez zbytočných prietahov a toto právo okresný súd ani s ohľadom na svoje subjektívne pomery nemôže porušovať. (...)*

Preto vyše štvorročná doba čakania na právoplatné rozhodnutie súdu vo veci (v celej sťažnosti uvádzam časové obdobie okrem obdobia, keď sa spis nachádzal na Krajskom súde v Košiciach) a najmä vyše 42 mesačné čakanie na ďalšie súdne pojednávanie na okresnom súde veľmi nepriaznivo vplýva na moje psychické rozpoloženie. (...) Od mesiaca február 1999 dodnes trpím pocitmi márnosti a nespravodlivosti sprevádzajúcimi porušovanie môjho základného práva na konanie bez zbytočných prietahov uvedomujúc si, že toto porušovanie môjho základného práva na konanie bez zbytočných prietahov nie je možné dostatočne vykompenzovať len konštatovaním porušenia môjho základného práva na konanie bez

zbytočných prietahov, zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, prípadne prikázaním okresnému súdu, aby v napádanej veci konal bez zbytočných prietahov, preto z vyššie uvedených dôvodov sa domáham aj primeraného finančného zadosťučinenia.“

Sťažovateľ zároveň žiadal priznať aj náhradu trov konania.

4. Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril okresný súd listom sp. zn. Spr. 947/05, Spr. 972/05, Spr. 973/05 zo 6. septembra 2005 a k jeho vyjadreniu zaujal stanovisko 29. septembra 2005 právny zástupca sťažovateľa.

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva podľa označených článkov ústavy a dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci (napr. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností, z písomných vyjadrení účastníkov konania a zo spisu okresného súdu sp. zn. 29 C 34/97 ústavný súd zistil nasledovný relevantný priebeh a stav predmetného konania:

Návrhom doručeným okresnému súdu 11. februára 1997 (spolu s návrhom na vydanie predbežného opatrenia) sa mesto K., zastúpené primátorom mesta, domáhalo určenia vlastníctva ku v návrhu označeným nehnuteľnostiam.

Na pojednávaní konanom 27. februára 1997 bol návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietnutý (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 1. apríla 1997).

Navrhovateľ 30. júna 1997 navrhol pristúpenie ďalších účastníkov do konania na strane odporcov. Pojednávanie konané 9. júna 1997 bolo odročené na neurčito.

Dňa 10. júla 1998 bolo vydané uznesenie o pripustení odporcov v 3. až 5. rade do konania.

Uznesením z 8. februára 1999 okresný súd pripustil do konania odporcov v 6. až 53. rade (popri iných aj sťažovateľa, a to pod poradovým číslom 16).

Na pojednávaní konanom 8. marca 1999 bol vyhlásený rozsudok č. k. 29 C 34/97-124, ktorým bol návrh mesta K. zamietnutý.

Proti rozsudku z 28. apríla 1999 podal navrhovateľ odvolanie.

Dňa 14. júna 1999 podal navrhovateľ návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorý okresný súd 13. júla 1999 zamietol. Proti uzneseniu o zamietnutí návrhu podal navrhovateľ 3. augusta 1999 odvolanie.

Dňa 18. októbra 1999 bol súdny spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o vyššie uvedených odvolaniach.

Dňa 4. mája 2001 bol súdny spis vrátený okresnému súdu spolu s uznesením krajského súdu č. k. 13 Co 364/99-197 z 19. februára 2001, ktorým bol prvostupňový rozsudok zrušený a v rozsahu zrušenia bola vec vrátená na ďalšie konanie.

Dňa 4. marca 2002 bol daný pokyn na doručenie rozhodnutia krajského súdu účastníkom konania a bola vypracovaná výzva navrhovateľovi na doplnenie jeho návrhu v zmysle zrušujúceho uznesenia krajského súdu.

Doplňujúce podanie navrhovateľa bolo doručené 10. mája 2002 okresnému súdu a 30. júla 2002 bolo zaslané na vyjadrenie odporcom.

Dňa 10. marca 2003 bol určený termín pojednávania na 9. apríl 2003. Pojednávanie bolo pre chorobu konajúcej sudkyne odročené na neurčito.

Z dôvodu nástupu vo veci konajúcej sudkyne na materskú dovolenku (3. november 2003) boli jej nevybavené veci prevedené do súdneho oddelenia inej sudkyne, ktorá 21. októbra 2004 dala pokyn na zisťovanie adries trvalých pobytov tých účastníkov, u ktorých predchádzajúce doručovania boli bez pozitívneho výsledku.

Od 26. januára 2005 okresný súd začal zisťovanie okruhu dedičov po nebohých účastníkoch konania M. F., M. F., J. S. a Š. S.

V čase od októbra 2004 bol súdny spis viackrát predložený ústavnému súdu na nahliadnutie v súvislosti s konaním o ústavných sťažnostiach, o ktorých ústavný súd

rozhodol napríklad nálezmi z 15. decembra 2004, 20. januára 2005, 9. februára 2005, 16. februára 2005, 6. apríla 2005, 13. apríla 2005, 14. apríla 2005, 29. apríla 2005 a 22. júna 2005.

K návrhu na začatie konania pred ústavným súdom sťažovateľ okrem iných písomností pripojil „*Sťažnosť na postup súdu pre prietahy v konaní*“ z 20. mája 2005 adresovanú predsedovi okresného súdu a jeho odpoveď sp. zn. Spr. 23104/04 z 25. mája 2005 na túto sťažnosť (adresovanú právnemu zástupcovi sťažovateľa), v ktorej uviedol: „*Podaním zo dňa 24. 5. 2005 sa v zastúpení (...) J. T. (...) opakovane sťažujete na prietahy v konaní, evidovanom na tunajšom súde pod sp. zn. 29 C 34/97.*

Totožné sťažnosti ste podali aj za ďalších účastníkov uvedeného konania a na tieto som Vám odpovedal listami zo dňa 14. 9. 2004, 26. 10. 2004, 17. 12. 2004, 12. 1. 2005, 1. 2. 2005 a 24. 3. 2005. V celom rozsahu poukazujem na vyššie uvedené odpovede o výsledkoch prešetrenia Vašich predchádzajúcich sťažností.

V dôsledku Vami podávaných opakovaných ústavných sťažností sa spis od 28. 1. 2005 do 22. 3. 2005 nachádzal na Ústavnom súde SR v Košiciach a dnešného dňa bol tomu súdu znova odoslaný.

Vami podávané opakované sťažnosti za jednotlivých účastníkov konania spôsobujú, že zákonná sudkyňa nemôže v danom konaní postupovať sústredene.“

V odpovedi na sťažnosť sp. zn. Spr. 23104/04 zo 14. septembra 2004 predseda okresného súdu uviedol:

„(...) Po prešetrení som zistil, že Vaša sťažnosť je dôvodná.

Po oboznámení sa s predmetným spisom som zistil, že po jeho vrátení Krajským súdom v Košiciach v konaní skutočne vznikli prietahy.

Uvedená situácia bola spôsobená predovšetkým objektívnymi dôvodmi, a to zmenou zákonnej sudkyne v danom konaní po nástupe JUDr. V. K. na materskú dovolenku, ako aj enormnou zaťaženosťou oboch zákonných sudkýň.

Konajúca sudkyňa JUDr. J. M. bola s Vašimi sťažnosťami oboznámená a priebežnosť predmetného konania budem sledovať do jeho právoplatného skončenia.“

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy, ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná (...).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia

štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (m. m. I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03). Priznanie práva ne prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (m. m. II. ÚS 21/01).

1. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/97 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

2. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr. 947/05, Spr. 972/05, Spr. 973/05 zo 6. júna 2005 oznámil: „*Keďže vyjadrenie k sťažnosti na prietahy v danej veci som už Ústavnému súdu SR zasielal 26. 10. 2004, v prílohe Vám zasielam rovnopis uvedeného stanoviska, v ktorom je obsiahnutá aj chronológia vo veci vykonaných procesných úkonov.*“

V predmetnom vyjadrení (sp. zn. Spr. 1507/04 z 26. októbra 2004) predseda okresného súdu podal chronologický prehľad úkonov súdu v posudzovanej veci a konštatoval, že:

„- predmetný spor možno hodnotiť ako skutkovo náročný už s ohľadom na jeho predmet a nutnosť vykonať rozsiahle dokazovanie pri potrebe zabezpečenia procesných podmienok pre konanie vo veci vzhľadom na vysoký počet účastníkov daného konania. (...)

- zo spisu neboli zistené prietahy spôsobené sťažovateľkou.

- vzhľadom na vyššie uvedení chronológiu vo veci vykonaných úkonov je nutné pripustiť, že v danom konaní k určitým prietahom došlo.

- posúdenie zbytočnosti vzniknutých prietáhov ponechávam na zváženie ústavnému súdu; z môjho pohľadu by bolo možné prietahy považovať za zbytočné len v tom prípade, ak by na

tunajšom súde boli vytvorené také podmienky, ktoré by sudcom umožňovali aspoň pri vynaložení maximálneho úsilia, ktoré od nich možno požadovať, konať a rozhodovať vo všetkých pridelených veciach plynulo.“

3. Právny zástupca sťažovateľa v reakcii na toto vyjadrenie okresného súdu okrem iného uviedol: „(...) *Predseda okresného súdu hodnotí spor ako skutkovo náročný s ohľadom na jeho predmet a nutnosť vykonať rozsiahle dokazovanie pri potrebe zabezpečenia procesných podmienok pre konanie vo veci vzhľadom na vysoký počet účastníkov daného konania. S týmto hodnotením sporu ako skutkovo náročným s odvolaním sa na jeho predmet a počet účastníkov sa nestotožňujem, nesúhlasím s ním, nakoľko ho považujem za účelové. Mám za to, že objektívne neexistuje taká okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver takej skutkovej (faktickej) zložitosti posudzovanej veci, ktorá by mohla negatívne ovplyvniť jej doterajší priebeh, no najmä dĺžku konania.*

(...) Súhlasím len s tvrdením predsedu okresného súdu, že na strane žalovaných je vysoký počet účastníkov daného konania, z ktorých niektorí v priebehu konania zomreli alebo zmenili trvalé bydlisko, čo sčasti mohlo objektívne nepriaznivo ovplyvniť dĺžku posudzovaného konania. Ale ani to, ani skutková náročnosť danej veci, ako ju hodnotí predseda okresného súdu a ak ju takto posúdi aj ústavný súd, však nemôže podľa môjho názoru ospravedlniť doterajšiu dĺžku napádaného konania.

Pokiaľ ide o právnu zložitost' veci, mám za to, že ani po právnej stránke nejde o vec komplikovanú a zložitú, a to i s prihliadnutím na to, že vo veci už vyslovil názor nadriadený súd. Právna zložitost' sporu nezavahuje sudcu ústavnej zodpovednosti za prietahy v konaní, ako je to aj v tomto prípade, zapríčinené nesprávnou organizáciou práce, nedokonalým poznaním obsahu samotnej podstaty veci, odbornou nepripravenosťou na pojednávanie (poznámavam, že odvolací Krajský súd v Košiciach v uznesení vytkol súdu prvého stupňa, že si nevyjasnil, čo je vlastne predmetom konania), neodborným využitím času určeného na pojednávanie, neodborným vedením jednotlivých pojednávaní a nariadovaním dokazovania bez náležitého zistenia procesne významných skutočností pre toto dokazovanie.

Pokiaľ ide o chronológiu vo veci vykonaných procesných úkonov, uvedených vo vyjadreniach predsedu okresného súdu, v podstate sa s ňou stotožňujem. Aj táto chronológia však len dokazuje, že od 4. mája 2001 okresný súd vo veci nekonal riadne

a rýchlo, ale pomaly a zdĺhavo so zbytočnými prietahmi, keď v obdobiach označených v sťažnosti nekonal vôbec, bol nečinný alebo jednotlivé procesné úkony vykonal vo veľkých časových odstupoch. (...)

Tak ako predseda okresného súdu, aj ja sa domnievam, že sťažovateľ svojím správaním neprispel k prietahom v konaní. Sťažovateľ podal prostredníctvom právneho zástupcu ešte 24. mája 2005 sťažnosť na prietahy v konaní okresného súdu, čím dal najavo svoju nespokojnosť s rýchlosťou priebehu predmetného konania. Jeho sťažnosť však nevedla k náprave. Naopak, okresný súd od apríla 2003 dodnes ani len nevytýčil ďalší termín pojednávania o veci samej.

Okresný súd vzhľadom na vyššie uvedené chronológiu vo veci vykonaných úkonov síce priznal určité prietahy v danom konaní, som ale toho názoru, že došlo k zbytočným prietahom v konaní.

Nesúhlasím a nemôžem akceptovať podľa môjho názoru ďalšie účelové vyjadrenie predsedu okresného súdu, že z jeho pohľadu by bolo možné prietahy považovať za zbytočné len v tom prípade, ak by na tunajšom súde boli vytvorené také podmienky, ktoré by sudcom umožňovali aspoň pri vynaložení maximálneho úsilia, ktoré možno od nich požadovať, konať a rozhodovať vo všetkých pridelených veciach plynulo. V tejto súvislosti chcem podotknúť aj to, že predseda okresného súdu vo svojich odpovediach na sťažnosti iných sťažovateľov na prietahy v konaní v tej istej veci uvádzal, že vzniknuté prietahy v konaní boli spôsobené predovšetkým objektívnymi dôvodmi, a to zmenou zákonnej sudkyne v danom konaní po nástupe JUDr. V. K., ktorá vo veci konala, na materskú dovolenku, ako aj enormnou zaťaženosťou oboch vo veci konajúcich sudkýň.

Ani týmito argumentmi okresného súdu nie je možné odôvodniť a ospravedlniť zbytočné prietahy v konaní.

Nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, že sa za tým účelom Okresným súdom Košice II prijali včas a adekvátne opatrenia.

Okresný súd vo svojom vyjadrení neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné usudzovať, že v danej veci ide práve o takýto prípad. (...)

Taktiež zmena v osobe konajúcej sudkyne, ktorú predseda okresného súdu označil za objektívny dôvod nečinnosti súdu a aj tým vzniknutých prietáhov v konaní (tak ako iné organizačné či technické problémy súdnictva) nesmie ísť na ťarchu účastníka konania.

Napokon poznamenávam, že napádané konanie pred okresným súdom trvá ako také od februára 1997, pričom sťažovateľ je jeho účastníkom od 8. februára 1999, čo možno už len na základe tejto skutočnosti považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Takáto zdĺhavosť konania totiž v princípe predlžuje stav právnej neistoty dotknutej osoby do tej miery, že sa jej právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate. (...)“

4. Judikatúra ESLP a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitnosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

4.1. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní „o návrhu na určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam“ vedenom pod sp. zn. 29 C 34/97, v ktorom sťažovateľ vystupuje ako žalovaný v 16. rade, došlo k porušeniu jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote garantované v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti

každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

4.2. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o návrhu na určenie vlastníctva (vzhl'adom na existujúcu právnu úpravu a skutočnosť, že ide o súčasť štandardnej rozhodovacej agendy okresných súdov) nepovažuje za právne náročné.

Pri hodnotení faktickej zložitosti veci ústavný súd čiastočne akceptoval stanovisko okresného súdu kvalifikujúce posudzovaný spor ako „*skutkovo náročný*“, a to najmä vo vzťahu k zabezpečeniu identifikácie predmetu sporu a určení (upresneniu) okruhu účastníkov konania, zisťovanie ktorých ovplyvnilo síce doterajšiu dĺžku konania, avšak nie je okolnosťou ospravedlňujúcou stav právnej neistoty (ako dôsledku uvedeného postupu okresného súdu v posudzovanom konaní), v ktorej sa sťažovateľ nachádza od svojho vstupu do konania (8. február 1999) dosiaľ.

Procesné aktivity navrhovateľa (návrhy na vydanie predbežného opatrenia, návrhy na rozšírenie účastníkov konania, opravné prostriedky proti rozhodnutiam súdu, rozšírenie a doplnenie návrhu, čiastočné späťvzatie návrhu) mali tiež vplyv na dĺžku konania, avšak rozhodovanie, resp. konanie o nich nemožno pripísať na vrub postupu okresného súdu, ktorého dôsledkom by mali byť zbytočné priesťahy v konaní.

4.3. V správaní sťažovateľa nezistil ústavný súd také skutočnosti, ktoré by opodstatňovali konštatovanie o ich vplyve na vznik zbytočných priesťahov v posudzovanom konaní.

4.4. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej občianskoprávnej veci, pričom zbytočné priesťahy v konaní posudzoval ako celok

s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu (činnosť okresného súdu hodnotil iba od obdobia, keď sa sťažovateľ stal účastníkom konania).

Vychádzajúc z predloženej sťažnosti a k nej pripojených dokumentov, ako aj zo stanovísk účastníkov konania a na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd konštatoval zbytočné prietahy v období od 4. mája 2001 (vrátenie súdneho spisu okresnému súdu) do 4. marca 2002 (výzva pre navrhovateľa), t. j. v trvaní desiatich mesiacov, v období od 9. apríla 2003 (termín neuskutočneného pojednávania) do 21. októbra 2004 (pokyn na zisťovanie adresy pobytu účastníkov), t. j. v trvaní vyše osemnástich mesiacov, spolu v trvaní vyše 28 mesiacov, t. j. vyše dvoch rokov a 4 mesiacov, keď bol okresný súd nečinný.

Obranu okresného súdu spočívajúcu v personálnych problémoch a v neúmernom pracovnom zaťažení sudcov ako dôvodu, ktorý by mal byť objektívnou príčinou spôsobujúcou prietahy v konaní, ústavný súd neakceptoval. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99, III. ÚS 17/02) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (napr. I. ÚS 88/05).

4.5. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

5. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému

súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

6. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie (čl. 127 ods. 2 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

6.1. Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške a z dôvodov uvedených vyššie v bode 3 I. časti odôvodnenia nálezu.

6.2. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa (pozri body 4.1 až 4.4 tejto časti odôvodnenia) považuje za primerané v ním požadovanej sume, t. j. 30 000 Sk.

6.3. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

7. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Úspešnému sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokát vykonal tri úkony

právných služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, spísanie sťažnosti 27. júna 2005 a podané stanovisko z 29. septembra 2005 k vyjadreniu okresného súdu.

Odmena za jeden úkon právnych služieb (v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, t. j. 1/6 z výpočtového základu 15 008 Sk) je 2 501 Sk, čo predstavuje spolu s režijným paušálom 150 Sk sumu 2 651 Sk. Odmena advokátovi za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom (za tri úkony právnych služieb) predstavuje spolu sumu 7 953 Sk. Vzhľadom na to, že právny zástupca zastupoval v napadnutom konaní vo viacerých samostatných sťažnostiach takmer všetkých žalovaných ako sťažovateľov (napr. I. ÚS 199/04, IV. ÚS 300/04, I. ÚS 80/05, IV. ÚS 110/05, I. ÚS 148/05), čo v podstatnej miere znížilo nároky tak na prípravu zastupovania, spísanie sťažnosti, ako aj podanie stanoviska k vyjadreniu okresného súdu, ústavný súd znížil takto vypočítanú odmenu za poskytovanie právnych služieb o jednu polovicu, t. j. na 3 977 Sk.

Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

8. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. októbra 2005